

ració, desflorar, desfloració, desflorador, desflorament, enflorar, esflorar, esflorat, esflorada, esfloradís, esflorador, esfloramant, esfloració, inflorescència, prefloració, transflorar, transflora, transflorajar, trasfòria, transflorina, floritura, flòscul, floravia, flor-i-col, col-i-flor, flordelísat, floricultor, floricultura, floridablanca, florífer, floríforme, floríger, florilegi, flormanía, uni-

flora, floració, florada, floraine, floraire, floral, floralesc, floranda, florat, floratge, floravia, flor-i-col, flordelísat, floreig, florejar, -jat, florendaina, florent, florer, floreria, florescència, V. flor Floresjuies, V. cerfjull Floresta, V. forest Floret, floreta, floretejar, floretina, flori, floricol, floricultor, -cultura, flòrid, florida, floridablanca, floridesa, floridissa, floridura, florífer, floríger, florilegi, floriment, florina, floriol, florir, florisser, florista, floriit, V. flor Floró, V. flor i floronco

FLORONCO, del ll. FÜRÜNCÜLUS id., primitivament 'rebrot secundari de la vinya, que roba la saba al branc principal', 'bony que es forma en una tòria de vinya', i d'aquí 'tumor', derivat diminutiu de FÜR 'lladre'; FURUNCULUS va donar regularment *furonclo* i després *floronco* per metàtesi; també s'ha usat *furóncol*, forma mixta entre la llatina i la pròpiament catalana *floronco*. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Ja figura en Lull i en altres textos coetanis: entre les malalties del cavall «pruige nex per enterrament de sanc pudrida; e la pruige, al comensament, prop del coll, fa *floronchos* en la carn per diverses locs del cors, e'l cuyr és pelat e, si no és curat, torna en ro-<n>ya». ¹ «A un home ve<l> nasc un *floronche* mot gran entre les espalles» (VidesR, 187v2n.2), traduint «saevum ulcus» (564.36), forma rossellonesa provincent de *foroncle* sense l'assimilació -ó-e > -ó-o que predomina més en les altres zones dialectals de la llengua. ² «N. Senyor Déus féu deu senyals o miracles per Moysès --- la segona plaga que Déu donà al poble judaych --- fo granotes --- la sisena fo *floronquos* (Exodus, 9.e cap) --- Moysès --- pres cendra --- e escampà-la per l'ayre, e tantost hagneren aquella plaga», StVicentF (Serm. I, 205.7). «15 pessas de ferres, aptes a obrir glànoles e *floronchos*», doc. de Bna., de 1437 (BABL XI, 161). «Principalment del metge, qui deu considerar quant se deu lo *floronquo* obrir e quant se deu ferir, en quina manera se deu metgar, quina medicina s'i deu posar», en el *Libre d'Adjustaments*, S. xv, de la Bibl. Univ. de Bna., 278.

AlcM adueix altres tres cites antigues, des de Lull, totes amb la forma *floronco*; ³ que efectivament és d'ús general en tot el domini lingüístic, sense llevar-ne el testimoni del purista, però respectador fidel del llenguatge real, que fou Joaquim Ruyra: «aquest fum de tomanyins rellents és capaç de fer esternudar sants de fusta --- aquestes esclatarades de nas no ens han d'espantar: són salut i aclareixen l'enteniment. — Deu ésser una salut com la dels *floroncos* — insinuà en Lluís tot tapat d'esperits» (La Parada, p. 40.8); aquesta,

efectivament, és una dita proverbial irònica que corre estereotipada des de temps vell. En efecte, no s'ha dit mai en altra forma a Bna., en cat. central, a Mallorca, etc., ni, podem dir, pràcticament, enlloc (fins eiv. «*fluroncu*: divieso, furúnculo», PzCabr.). L'excepció única la forma una zona del Nord-oest, ja limitrofe del ribagorçà i l'aragonès, on per ultra-reacció contra la fonètica d'aquests llenguatges ha pres arrels la forma hiper-catalana *florón(k)* que vaig sentir als pobles de la Vall Ferrera, a Farrera de Pall. i a Perles en el Segre mitjà (1957); ⁴ de fet a Binèfar (Llitera aragonesa) diuen *floronco* com és d'esperar (Coll i Altabàs). També en altres fonts del castellà popular, com *floronco* en Gnz. Àvila (MLWagner, BbZRPb. LXXII, 223).

L'evolució FURUNCULUS > *foroncle* > *foronclo* (d'on *floronco*) és rigorosament paral·lela a AVUNCULUS > (av)oncle > onclo o blonco; és la que s'ha d'esperar i l'única (cf. LleuresC, 198-9). De *floronco* s'extragué un *transflora* «*floronco*», que no coneixem més que com a mot antiquat segons Belv. i Lab. 1839, com indicà MLWagner (*Festschrift Jud*, 1943, 448). Quant a *furóncol* no en tenim notícia fins al *DOrt*. (1917), i és una forma mixta de llatí i català, que pel seu hibridisme em sembla poc convincent. No és ben segur que existeixi *floroncós*, fundat només en el Lunari del S. xv p. p. Farauto, car es podria entendre «al segon dia serà *florónquos*», subst. pl., alludint a la plaga de què parla (supra) StVicentF; tanmateix sembla tractar-se d'una observació medical igual a la que fa una *Declaració occitana* citada per Rayn. III, 344a.

¹ En la Cirurgia de Tederic, BDC XIX, 252, que sembla ser de la fi del S. XIII: no s'hi veu cap mallorquinisme (contra el que es va dir) sinó algunes grafies com *cayls*, *porreyls* (p. 251), *avans* (244), que precisament indicarien que no és mall.; i la raresa de grafies suspectes d'orientalisme, el citat *avans* i algun cas de -e per -a més aviat farien pensar en l'occidental pirinenc. — ² Variant curiosa *florenc* en B, l'altre ms. antic, també de colorit rossellonès up poc diferent, i que s'ha d'interpretar *florónka*, amb «é neutra mallorquina», com s'explica en *VidesR* I, p. 3. — ³ I una dels Scacs de Cèssulis, en l'ed. sense valor filològic que en féu Manuel de Bofarull (Girona 1902), on s'imprimí *floronchs*, forma ultracorrecta, però que probablement no és més que un abús del corrector d'impremta, «descastellanitzador a ultrança» com solia dir Fabra. — ⁴ *AlcM* hi afegeix Esterrí d'A., Tremp i Tamarit de Llitera. Dubto en canvi tingui fonament atribuir-la al ross. (el prior de Perpinyà, M. Agustí, usava *floronco*), com fa *AlcM*, que altrament registra *floronco* pertot arreu. És veritat que la mateixa variant ultracorrecta *floronc* apareix en algun parlar occità (Rohlf, *Le Gc.*, § 266; FEW III, 912). Però aqueix *FLURUNCU que posen *AlcM* i Rohlf és una hipòtesi improbable i perfectament innecessària. Llatí de cuina, no llatí vulgar, diria jo.

Flòrula, flòscul, flosculós, V. flor